

CEMEG

Amser - 1.5 awr

Atebwch ddau o'r pedwar cwestiwn ar y papur hwn. Cewch ddefnyddio cyfrifiannell a chopi o'r tabl cyfnodol. Dylech dreulio 45 munud ar bob cwestiwn.

1. Cemeg feintiol
 - a. Diffiniwch y gair 'môl' fel y'i defnyddir mewn cemeg.
 - b. Rhowch yr hafaliad sy'n dangos y berthynas yn gywir rhwng màs molar, maint a màs.
 - c. Sut y byddech yn mynd ati i amcangyfrif y nifer o atomau mewn gram o botasiwm?
 - d. Pam y mae'r ymadrodd 1 mol o glorin yn amwys?
 - e. Esboniwch sut y byddech yn paratoi 4 litr o 0.5 M calsiwm clorid?

2. Bondio
 - a. Tynnwch ddiagram, gyda labeli, i ddangos bondio mewn magnesiwm clorid.
 - b. Tynnwch ddiagram, gyda labeli, i ddangos bodio mewn dŵr.
 - c. Tynnwch ddiagram, gyda labeli, i ddangos bondio mewn haearn.
 - d. Disgrifiwch nodweddion y cyfansoddion hyn gan eu cyfeirio at y gwahanol fathau o fondiau.

3. Cemeg organig
 - a. Diffiniwch y gair 'hydrocarbon'.
 - b. Defnyddiwch ddiagramau i ddangos beth sy'n diffinio
 - i. Alcen
 - ii. Alcyn
 - iii. Alcan
 - iv. Aren
 - c. Esboniwch y gwahaniaeth rhwng adeiledd hydrocarbonau dirlawn ac annirlawn a sut mae hyn yn effeithio ar eu nodweddion.

4. Biocemeg
 - a. Diffiniwch y gair 'ciroledd'.
 - b. Gan ddefnyddio diagramau ac enghreifftiau, rhowch grynodedb i esbonio pam mae ciroledd yn bwysig mewn bioleg.

Y TABL CYFNODOL

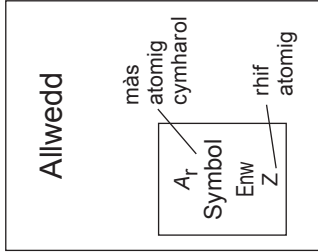
Grŵp

1 2 3 4 5 6 7 0

Cyfnod

Bloc s

1	1.01 H Hydrogen 1											4.00 He Heliwm 2					
2	6.94 Li Lithiwm 3	9.01 Be Beryliwm 4											19.0 F Fflworin 9				
3	23.0 Na Sodiwm 11	24.3 Mg Magnesiwm 12											16.0 O Ocsigen 8				
4	39.1 K Potasiwm 19	40.1 Ca Calsiwm 20	45.0 Sc Scandiwm 21	47.9 Ti Titanium 22	50.9 V Faniadiwm 23	52.0 Cr Cromiwm 24	54.9 Mn Manganis 25	55.8 Fe Haearn 26	58.7 Ni Niel 28	58.9 Co Cobalt 27	63.5 Cu Copr 29	65.4 Zn Sinc 30	72.6 Ge Germaniwm 32	74.9 As Arsenig 33	79.0 Se Seleniwm 34	79.9 Br Bromin 35	83.8 Kr Crypton 36
5	85.5 Rb Rwidiwm 37	87.6 Sr Strontiwm 38	88.9 Y Ytriwm 39	91.2 Zr Sirconium 40	92.9 Nb Niobiwm 41	95.9 Mo Molybdenwm 42	98.9 Tc Technetiwm 43	101 Ru Rwtheniwm 44	106 Pd Palaidiwm 46	103 Rh Rhodiwm 45	108 Ag Arian 47	112 Cd Cadiwm 48	119 Sn Tun 50	122 Sb Antimoni 51	128 Te Teluriwm 52	127 I Iodin 53	131 Xe Senon 54
6	133 Cs Cesiwm 55	137 Ba Bariwm 56	139 La Lanthanwm 57	179 Hf Haffniwm 72	181 Ta Tantalwm 73	184 W Twrngsten 74	186 Re Rheniwm 75	190 Os Osmiwm 76	195 Pt Platinwm 78	192 Ir Iridiwm 77	197 Au Aur 79	201 Hg Mercuri 80	207 Pb Plwm 82	209 Bi Bismwth 83	(210) Po Poloniwm 84	(210) At Astatin 85	(222) Rn Radon 86
7	(223) Fr Ffranciwm 87	(226) Ra Radiwm 88	(227) Ac Actiniwm 89														

Bloc d

Bloc f

140 Ce Ceriwm 58	141 Pr Prasodymiwm 59	144 Nd Neodymiwm 60	(147) Pm Promethiwm 61	150 Sm Samarium 62	(153) Eu Ewropiwm 63	157 Gd Gadoliwm 64	159 Tb Terbiwm 65	163 Dy Dysprosiwm 66	165 Ho Holmiwm 67	167 Er Erbium 68	169 Tm Thuliwm 69	173 Yb Yterbiwm 70	175 Lu Lwrtiwm 71
232 Th Thoriwm 90	(231) Pa Protactiniwm 91	238 U Wraniwm 92	(237) Np Neptuniwm 93	(242) Pu Plutoniwm 94	(243) Am Americiwm 95	(247) Cm Curium 96	(245) Bk Berkeliwm 97	(251) Cf Califforniwm 98	(254) Es Einsteniwm 99	(253) Fm Fferniwm 100	(256) Md Mendelefiwm 101	(254) No Nobelium 102	(257) Lr Lawrensiwm 103

► Eifennau lanthanaidd

►► Eifennau actinaidd